

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrta leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za izposojstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Organizacija idealizma

Organizacijo idealizma prav mirno lahko imenujemo našo Jugoslovansko strokovno zvezo. Kdorkoli je v njenih vrstah kdaj deloval in se smatral eno z vsemi njenimi člani, mora to potrditi. Koliko so v njenih prvih početkih delali in s kakšnim idealizmom, s kako navdušenostjo in veseljem, to nam prav radi pripovedujejo naši stari veterani s tov. Gostinčarjem na čelu. Kako je bilo v povojnih letih in kako je danes, vedo vsi naši tovariši, ki še vedno delujejo v njenih vrstah. Nihče izmed njih ne vpraša za kak honorar ali plačano mesto. Njihovo notranjost prevladuje veselje in zadovoljnost za vsak majhen uspeh, ki ga s težkim trudom pribore za skupnost. S koscem kruha v žepu so nekdanje hodili ure daleč na naše javne tabore, da so lahko manifestirali za krščansko pravico in človeško dostojanstvo. S težko prisluženi dinarji so plačevali in z nezmanjšano navdušenostjo še vedno vzdržujejo svojo kršč. soc. strokovno organizacijo. Se ne dolgo tega, mi je rekel rudar s svojimi 500 Din mesečnimi dohodki, da zadnji dinar, ki ga bo prejel, bo šel za Jugoslovansko strokovno zvezo in za »Delavsko Pravico«.

Zakaj ves ta trud, ta požrtvovalnost in nesebičnost? Od kje ta idealizem? Vsi naši borci črpajo vse te svoje vrline zgolj iz vere. V dno sreča prežeti s Kristusovo idejo se borijo za njegovo kraljestvo na zemlji, za zmago pravice nad krivico. Dobro vedo, da je dandanes delavec zgolj sredstvo za pridobivanje kapitala, da kot človek ne pomeni nič, prav tako tudi kot otrok božji. In ravno proti temu zlu se borijo v Jugoslovanski strokovni zvezi naši tovariši v strnjениh vrstah. S Kristusovo idejo v srcu je njihovo delo posvečeno in idealizirano. V tem je njihova nesebičnost, tu korenini njihova požrtvovalnost. Človek mora zopet postati človek, otrok božji, ki bo s svojim trdim delom dostojno preživel sebe in svojo družino.

Javnost, kateri narekujejo kapitalistični interesi njene vtise in mišljenje, teh borcev noče poznati. Ne spadajo po svojem delu med odlične člane človeške družbe. Zato se ime Jugoslovanske strokovne zveze ne čita nikjer, kaj šele o njenem delu in njeni pomembnosti.

Se več. Dolgo let se že prisluškuje o ustanovitvi neke nove katoliške delavske organizacije. V času zadnjih volitev v D. Z. je to prisluškovanje dobilo že konkretno obliko pri nastopu Združenih priv. in trgov. nameštencev, ki so že v času pogajanj s Strokovno zvezo priv. in trgov. nam. Jugoslavije nakazovali svoje »novo« mladinsko katoliško giba-

nje tudi v delavskih vrstah in proglašali po svojih duševnih voditeljih po vseh krajih teritorija Delavske zbornice brezbriznost za kandidatno listo Jugoslov. strokovne zveze. Temu novemu »mladinskemu« katoliškemu gibanju, kojega voditelji so pozabili, koliko so nekdanje žrtvovali prav te vrste za vpliv katoliškega gibanja v političnem udejstvovanju, je bilo pri tako važnih volitvah, kot so bile zadnje, ljubše, da so nacionalisti, katere je podpirala vsa kapitalistična industrija, zrastle od 11 mandatov na 21, da je le kršč. delavska strokovna organizacija izgubila.

Ta upad v hrbet si mora naše delavstvo prav dobro zapomniti in tudi vedeti, kdo ga je povzročil. Dobro moramo vedeti, da vprav ti ljudje ravno sedaj pričenjajo z razbijanjem krščanske delavske organizacije.

Ne gre tem gospodom za koristi delavstva, ker sicer bi vse storili, da do razbitja ne pride, katerega vprav sami forsirajo; ne gre jim, da se v krščanskih delavskih

vrstah poglubi idealizem, ker preteklost kaže, da je ravno idealizem naših tovarišev ohranjal Jugoslovansko strokovno zvezo. In če tak idealizem črpa svojo moč iz Kristusovih načel, za kaj potem gre tem mladim katoliškim »preporoditeljem« delavskih vrst?

Mi vemo le eno: drugo leto bo 40 letnica kršč. soc. del. gibanja. Od prvega dne do danes je to delavsko gibanje živo rezalo v meso kapitalizirane človeške družbe in je po svojih temeljnih načelih to poslanstvo vršiti tudi moralo. Zaradi tega svojega poslanstva ni uživalo nikdar kake protekcije, ampak je bilo uvaževano in upoštevano le toliko, kolikor se je to rabilo v politične namene. Nesebičen idealizem pa, ki je gibanje krepil in ga v najhujših časih oplojal, da se je ohranil, ravno ta idealizem bo Jugoslovansko strokovno zvezo vodil tudi preko najhujše ofenzive konservativnih krogov.

Drugi, in pa vsi prizadeti činitelji, naj pa vedo tudi le eno, in sicer — Quid quid agis, prudenter agas et respice finem! Kar koli delaš, delaj previdno in misli na konec!

Delavska borba v Škofji Loki

Delavstvo tovarne »Šešir« v Škofji Loki je 30. sept. 1933 stopilo v mezno gibanje. Po svoji centralni organizaciji JSZ je predložilo vodstvu podjetja osnutek kolektivne delovne pogodbe, s katero naj bi se uredilo delovno in plačilno razmerje v tovarni. V navedeni tovarni doslej ni obstajala nikakva delovna pogodba. Tovarna ima sicer svoj delovni red, ki pa je že zelo zastarel in ne odgovarja razmeram in potrebam časa, kakor tudi ne določilom delavsko zaščitne zakonodaje. Razumljivo je, da tako stanje ne bi moglo trajati v nedoglednost, zlasti, ker so pri tem močno trpeli gmojni in moralni interesi zaposlenega delavstva. Prav zato se je delavstvo odločilo, da se sedanje neurejeno delovno razmerje uredi s kolektivno delovno pogodbo tako, da bo na jasnem o svojih dolžnostih in pravicah v tovarni. Bistvo te delovne pogodbe pa je ureditev minimalnih delovnih plač. Vprašanje delavskih plač je vprašanje delavske eksistence. Vprašanje delavske eksistence je pa tudi vprašanje obstoja tovarne. Delavske mezde so pa v tej tovarni zelo nizke in ne dosegajo v mnogih slučajih niti 50 odst. eksistenčnega minimuma. Ker je delo v tej tovarni težko in poleg tega zdravju zelo škodljivo, delavstvo le z največjim naporom vstraja v delu in je zato prav skrajna in upravičena potreba, da se mezde izboljšajo in vsaj nekoliko prilagodijo eksistenčnemu minimumu. Pravtako pa tudi vrednosti dela, ki ga delavstvo vrši v tovarni.

Kolektivna pogodba pa je pri vodstvu oziroma upravnem svetu podjetja naletela na odločen odpor. V prvi vrsti gre seveda za principielno vprašanje. Vodstvo podjetja dosedaj ni bilo vajeno, da bi mu delavstvo stavljalo kake upravičene zahteve in je veljal v podjetju tak princip, da noben delavec ni upal črhiniti niti besedice o krivicah, ki so naravnost deževale na delavstvo. In če je delavstvo že toliko let molče prenašalo vse težave, zakaj jih ne bi še dalje. Zelo neljubo je gospodom dejstvo, da se je delavstvo kompaktno organiziralo in da sedaj potom svoje strokovne organizacije upa opozoriti vodstvo na svoje gmojne, socialne, moralne in človečanske pravice, ki jih ima v podjetju.

Delavstvu je odpor podjetja napram kolektivni pogodbi povsem razumljiv. Razumljiva mu je tudi poostrena reakcija s strani vodstva podjetja. Razumljivo mu je tudi, zakaj sedaj naenkrat primanjkuje dela in se delavstvu napovedujejo odpusti. Delavstvo ve, da vse to ni ničesar drugega nego reakcija podjetja, s čimer se hoče delavstvo potlačiti, da bi odstopilo od svojih upravičenih zahtev. — Povdariti pa moramo, upravni svet te tovarne priznava, da so zahteve delavstva upravičene, le da jim ugoditi ni mogoče vsled slabega gospodarskega položaja podjetja. Delavstvo takim izgovorom ne more verovati, zlasti ker ima tovarna v zadnjem letu toliko dela, kot še nikoli prej in ne more zadostiti vsem naročilom. Delavstvo kljub pičli eksistenci dela z

Viničarški vestnik

SAMI SI KUJMO BODOČNOST!

Pri vinogradnikih in posestnikih, pri njihovih prijateljih in v domači javnosti sploh, je smatran viničarški človek le kot neko manjvredno bitje, človeče tretjega, celo četrtega razreda, kateri absolutno ni vreden, da bi živel življenje, kot ga imajo drugi. Ni vreden, da bi bil sit, niti oblečen, bodisi preskrbljen vsaj za starost in bolezen. Da le ima močne roke in za delo upogljiv hrbet, zraven pa za vso okoliščino gluha ušesa, udarjen s slepoto, neuk, ker zanj misli in govoriti smejo samo drugi, to seveda iz svoje svete dobrotljivosti in globoke socialnosti, viničar kot tak, pa naj bo le hvaležen, da ga še puste vsaj živeti v razmerah, kakršne so. Viničar ne bi smel imeti majhnih otrok, marveč samo velike in takoj za delo sposobne. Viničarju za težko delo ni treba poštenega plačila, ne družini primernega ter zdravega stanovanja, nobene zaščite zakona, najmanj pa kakšne pravice, da bi se smel in mogel stanovsko združevati, organizirati. Kot tak bi moral vsako krivico pretrpeti, sploh na vse molčati, pred gospodarji in magnati pa že od daleč trepetati, tak bi po kapitalističnem pojmovanju naj bil pošten in pravi viničar, ki se more uporabljati za korist vinogradnika vsepovsod, vsi drugačni pa so »Volk« ali boljšeвики.

Do pičice tak je bil položaj viničarjev vsepovsod, dokler se ni začelo z gibanjem »Strokovne zveze viničarjev«, tak položaj je še več ali manj povsod tam, kjer še viničarji danes niso organizirani. Le s strokovno organizacijo smo prebili led in z njo razgibali javnost. Uspeh organizacije je, da se danes o viničarjih, o njihovem ugledu in pravicah že vse drugače pojmuje. Posledica tega drugačnejšega in pravičnejšega gledanja na naš stan je sedanji viničarški red, z njim stabilnejša ureditev službenega razmerja in priznanje boljših prejemkov. Iz borbe, ki smo jo na stanovskem polju pokrenili le viničarji sami, imamo torej vsak čas vedno več koristi. Hočemo pa, še naprej. Viničar naj postane enakopraven vsepovsod, mora se mu zagotoviti službena stalnost in zakonito zavarovanje za bolezen, obnemoglost in starost. Viničarški stan na tako dovoljni materialni podlagi se mora dvigniti tudi moralno, nastopiti bi tu moglo blagostanje, ki bo v ponos narodu in državi. Vinogradi morajo roditi tudi za one, ki jih obdelujejo, ne samo za one, ki jih posedujejo. Vse pa je odvisno le od nas viničarjev samih, koliko bomo znali ceniti tudi drugače in ne samo tolikrat, kadar je kateri v sili. Strokovno organizacijo moramo razumevati ne kot težko breme radi članarine, kot nekaj malenkostnega, ker nam vedno in mnogo ne daje gmotnih podpor, marveč strokovno organizacijo moramo pojmovati za nekaj, brez česar ne smemo nikdar biti, ki je zadeva vseh viničarjev, ne samo nekaterih, ki edina more prinesiti boljše bodočnost, ako mi vsi tako hočemo. Viničarji, predramite se iz svoje brezbriznosti in iz zanašanja

vse silami, kar dokazuje dejstvo, da je produkcija v zadnjih letih porastla za ca. 50%, pri čemer gre zasluga predvsem pridnosti delavstva. Istočasno pa so se delavske plače znižale za 50% in več. Danes, ko delavstvo v skrajni sili zahteva malenkostno izboljšanje svojih plač, pa temu ni mogoče ugoditi in se najdejo vse mogoči izgovori.

Delavstvo ve, da so razne naprave stale stotisoče dinarjev, čeravno niso tovarni prinesle nikakega dobička in leže danes nerabne. Delavstvo tudi ve, da noben stroj ni predrag in je za vse dosti denarja. Le za plače delavstvu ni nikoli ničesar. Vodstvo danes delavstvu stavlja vprašanje, kako naj bi se sedanja produkcija še dvignila, ko je dovolj jasno, da delavstvo napenja vse fizične sile in poleg tega prav občutno strada. Iz tega sledi, da stremi vodstvo izključno za tem, da iz delavstva čim več iztisne in da krije one izdatke, ki so jih vzele razne naprave in stroji. Vse take nepremišljene izdatke naj plača delavstvo z zadnjo skorjico kruha.

Delavstvo pa ne trpi le na svojih gmotnih

na nekaj od drugod, kar nikdar ne bo. Le kolikor bomo samo zase storili, toliko bomo dosegli. Vsak korak naprej, se mora priboriti in z organizirano močjo ter z geslom povsod »Vsi za enega, eden za vse«, drugačnega izhoda sploh ni.

★

Pri skupini v Gornji Radgoni je umrla članica tov. Janšovec Marija. Posmrtnine je pripadlo ostalim Din 700, katere se je že izplačala. Tako bomo že 28tič pobirali.

Zveza absolverentov kmetijskih šol dravske banovine v Ljubljani tudi protestira, zakaj bi bili pri nas nastavljeni kot šafarji in oskrbniki inozemci. Poslala je tozadevno vlogo banski upravi, katere odgovor se glasi, da je treba navesti samo konkretne slučaje, in se bo odslovitev takih inozemcev takoj izvedla. Zveza se je obrnila z dopisom tudi na nas, ker smo na letošnjem obnem zboru centrale tudi mi sprejeli sklep za odpustitev takih inozemcev. Navedemo naj naslove vseh tistih vinogradnikov, ki drže v službi šafarje, ki niso naši državljani. Da morejo biti taki podatki točnejši in obširnejši, pozivamo vse naše zaupnike skupin, da nam takoj pošljejo poročila in točne naslove prizadetih. Zdaj je prva prilika, da se pokaže naša pravica nad ljudmi, ki naš delavski narod izrabljajo in celo preganjajo. — Strokovna zveza viničarjev, centrala Ljubljana.

Rudarji

Laško, Huda jama. Z ozirom na razmere, so rudarji v Hudi jami pri volitvah v Del. zbornico še z lepim številom glasov dokazali, da razumejo kaj je delavsko in kaj nosi tako samo ime. Z ozirom na navedeno je 97 glasov oddanih za listo Jugoslovanske strokovne zveze častno število. To so glasovi, ki niso slučajni, ampak so oddani iz zavesti, po temeljitem preudarku. Zato pa so oni rudarji v Hudi jami, ki so glasovali z belo glasovnico lahko ponosni in se jim ni treba prav nič sramovati javno izpovedati, da, glasoval sem z belo.

Trbovlje. Pri zadnjih občinskih volitvah so se delavci, ki so volili listo delavskega župana v osebi Klenovška, hudo zamerili nekaterim nastavljenim TPD, češ, da niso storili prav, ker niso glasovali za drugo listo, ki je nosila nacionalen naslov. Mi pa trdimo, kdor je hotel vložiti listo, je moral ravnati in delati v duhu zakonodaje, ki je postavljena po nacionalnih vidikih naše države in je tako izvoljeni nič manj nacionalen kakor drugi, ki ni bil delavcem-volilecem simpatičen. To naj vedo vsi, ki se radi glasovanja na volilce jeze. — Kdor hoče veljati res za nacionalista mora svojo nacionalno in državljansko zavest kazati tudi v dejanjih. Takih mož se vsak veseli in jim rad poveri zaupanje, ker ve da bodo delali za blagor občanov. Končno pa pripomnimo, da je podjetje TPD zato tukaj, da eksploatira premog, ni pa se oženilo s to ali ono občino, da jo hoče po svojih nastavljenih voditi in upravljati. Če pa je podjetju na tem, da občina uspeva, naj se pri letnih proračunih ne brani po svojih zastopnikih plačevati predpisane doklade in jih valiti v breme revnih

pravicah, temveč so zelo ogrožene tudi njegove moralne in človečanske pravice. Občevanje vodstva podjetja z delavstvom je prej suženjsko kot človeško. Dostojanstvo delavstva v tej tovarni nima nobene veljave. Gotove vodilne osebe so si pri tem nakopale veliko odgovornost. Primanjkuje nam prostora, da bi navedli stvari, ki so se in se še dogajajo v tej tovarni, s katerim se močno žali čut dostojanstva delavstva. Samo eno poudarjamo, da je baš radi tega razumljivo, zakaj tak strah pred organizacijo. Naj se vodstvo tovarne zaveda, da delavstvo zna misliti z lastnimi možgani. Zaveda naj se tudi, da delavstvo vodi strogo evidenco nad vsemi krivicami... Delavstvo je trdno odločeno, da kljub še hujši reakciji neomejeno vztraja pri svojih upravičenih zahtevah za izboljšanje gmotnega položaja in za odpravo krivic. Te svoje zahteve bo uveljavilo delavstvo s stvarno pošteno in dosledno borbo.

Apeliramo na upravni odbor tovarne, da uvidi upravičenost delavskih zahtev in ga prosimo, naj ne tira delavstva do skrajnosti.

davkoplačevalcev. Kadar bo pa tako, bo volilec-rudar tudi volil listo, na kateri bodo nastavljeni TPD.

Zagorje. V nedeljo, dne 19. novembra, se bo vršil redni mesečni sestanek naše skupine po osmi sv. maši v običajnih prostorih. Predaval bo tov. Flisek. Vabljeni tudi člani Mladinskega odseka. — Odbor.

Papirn čarji

Prevalje. Krščansko socialistični pokret, ki vztrajno deluje in se bori zoper krivico, nasilje in za dober eksistenčni položaj delovnega ljudstva, je v času volitev v Del. zbornico prišel tudi v Prevaljah do preizkušnje in ugotovitve, da le oni delavci in delavke so pravi soborci za pravico in poštenost, kateri so ob strani naše organizacije tudi v času, ko gre za uveljavljanje skupnosti in številčne moči. Jugoslovanska strokovna zveza se je zavzemala za interese vseh delavcev in delavk in ni izvajala nobenega partizanstva, kadar je šlo za eksistenčni položaj delavstva v obratih. Nasprotno pa je del delavcev ob volitvah na zahrbljen način vračal zasluge J. S. Z. Z. Z. omalovaževanjem našega požrtvovalnega delovanja so nekateri laži-pripadniki skušali ob volitvah naše ljudi le izbegavati in s tem slabiti številčno moč naše skupnosti, h kateri so se prištevali tudi ti v času, kadar imajo od nje koristi. Spoznali smo te ljudi sedaj od vseh strani in vedeli bomo v bodoče po tem se ravnati in ne družiti se z ljudmi polovičarskih značajev. Le človek, zaveden delavec, ki pristopi iz prepričanja v naše vrste, je pravi somišljenik in dosleden član našega pokreta. Boj za notranjo preroditev človeka naj živi!

Kovinarji

Javornik. V nedeljo 19. novembra se prične strokovni tečaj. Vse organizacijske zaupnike in mlajše člane prosimo, da se tečaja zanesljivo udeležijo. Predavatelj pride iz Ljubljane. Začetek točno ob 3 popoldne v cerkveni hiši na Koroški beli. — Odbor.

Teksti'no delavstvo

Tržič. (Odpusti.) V zadnjem času je bilo pri nas vrženih na cesto več delavcev; tako je doletela pri Peko ta usoda eno delavko, pri Razboršku dva delavca in v tovarni usnja g. Verbiča tudi dva. O teh odpustih in njih vzrokih se marsikaj govori, a napisali ne bomo zaenkrat nič.

Podjetniki imajo, kakor povsod, tudi pri nas razne ravnatelje, mojstre in predelavce. Za enkrat vse v redu, ne vemo pa, če je v redu, da ti šikanirajo delavstvo in mu groze v imenu gospodarja podjetja, ko gospodar za to nič ne ve. Za sedaj samo toliko. Če se bo pa to nadaljevalo, bomo pa nastopili z imeni, kar prizadetim gotovo ne bo všeč.

Kleparji

Ljubljana. Strokovna skupina kleparjev, inštalaterjev in monterjev JSZ priredi v nedeljo, dne 19. t. m. ob pol 10 dopoldne v prostorih gostilne Novi svet ena Gospodarski cesti strokoven sestanek. Vse organizirane tovariše prosimo, da se sestanaka zanesljivo udeležijo. Pripeljite s seboj tudi neorganizirane tovariše. Sestanek je zelo važen, zato naj nikogar ne manjka.

Pomočnike naj bi posojali. Tvrdba Pičman v Ljubljani je prosila tvrdko Žitnik, naj ji posodi enega kleparskega pomočnika. Ne vemo, na kakšen način pride g. Pičman do tega, da išče na posodo pomočnike, saj je vendar splošno znano, da imamo veliko večino dobrih pomočnikov v tej stroki, ki so brezposelni.

Ob tej priliki moramo poudariti in resnici na ljubo povedati, da v pogledu zaposlitve najbolj

VABILO

na občni zbor skupine »Jugoslovanske Strokovne Zveze« v Kranju, ki se bo vršil v nedeljo, 19. novembra ob 9 dopoldne v Delavskem domu v Kranju.

1. Predavanje.
2. Poročilo Zvezinega zastopnika.
3. Poročilo odbora.
4. Poročilo revizorjev.
5. Sprememba pravil.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

DELAVSKA MLADINA

upošteva svoje moči tvrdka Žitnik v Ljubljani. Ona zna najbolj upoštevati čas, v katerem se nahaja, zato pa ima tudi vedno dobre delavce in vedno dovolj naročil. S posojanjem pomočnikov pa se nikakor ne strinjamo in svetujemo, da naj se iščejo v organizaciji ali na borzi dela. Saj delavec ni nikak stroj, da bi ga kar tako posojali preko ulice od danes do jutri. Klepar.

Stavbniški delavci

Ljubljana. (Skupina pleskarjev, sobo- in črko-slikarjev.) Vse člane, ki so brezposelni, opozarjamo, da naj se javijo čimprej pri skupinskem odboru v svrhu evidence. Vsak naj prinese s seboj delavsko knjižico. Izpričevala v knjižici si ni potreba izstavljal, marveč naj vsak zahteva od svojega delodajalca, da mu izstavi navadno potrdilo, do kedar je bil pri njem zaposlen. Vsem članom bomo skupno posredovali brezposelne podpore pri Javni borzi dela. V vašem lastnem interesu je, da vse potrebno uredite.

Lesno delavstvo

ZAHVALA.

Podpisani se zahvaljujem vsem tovarišem delavcem, kakor tudi drugim, za mnogoštevilne obiske v bolnišnici in tudi doma za časa moje dolge bolezni.

Klemše Zdravko, Nazarje.

Rezultati volitev v Delavske zbornice

Dne 28. in 29. oktobra 1933 so se vršile volitve v Delavske zbornice v Zagrebu, Belgradu in Sarajevu. Za splitsko Delavsko zbornico pa so se vršile 4. in 5. novembra.

V Zagrebu so dobili Ursovc (Ujedinjeni radniški socialistični sindikati Jugoslavije) 20.820 glasov. Orsovc, kateri so doslej imeli v rokah zagrebško Delavsko zbornico in jih vodi Vilim Haramina, pa 7701. Naši tovariški organizaciji, Radniškemu strokovnemu savezu, pa je glavni volivni odbor kandidatno listo razveljavil.

V Belgradu je dobil URSSJ (socialni demokrati) 19.750 glasov. Narodni socialisti pa 1257 glasov.

V Sarajevu so dobili socialni demokrati (URSSJ) 26.902 in narodni socialisti pa 4799 glasov.

V Dalmaciji so za splitsko Delavsko zbornico dobili Orsovc (Haraminovi socialisti) 5575 glasov, Radniški strokovni savez pa 1900 glasov. Ursovc (oficielni socialni demokrati) pa so tu svojo kandidatno listo umaknili. Iz kakšnih razlogov so to storili, ni prav jasno.

Volivna udeležba je bila povsod zelo slaba. Nikjer razen v Sloveniji ni dosegla 50%.

V Novem Sadu se volitve v Delavsko zbornico niso vršile. Vložena je bila samo ena kandidatna lista. Edina zbornica v državi, kjer komoraši (oficielni socialdemokrati) še nimajo nasprotnikov.

Dobro je, ako veš, da je znašalo povprečno število zavarovanih članov v preteklem desetletju pri OUZD v Ljubljani 82.788 oseb. Računajo, da znaša odstotek poročenih zavarovancev okrog 30%, kar znaša, ako vzamemo za osnovo 4-člansko družino, (mož, žena in dva otroka), da spada neposredno v krog interesov zavarovanja 157.297 oseb, ali 15% vsega prebivalstva dravske banovine.

Zbornik del. zav. 1922-32.

Dobro je, ako veš, da je znašala dnevna zavarovana plača leta 1922 za člana OUZD 17.92 Din in se je do leta 1930 dvignila na 26.45 Din. Do konca leta 1931 pa je zopet padla na 23.56 Din. Vzrok: znižanje plač in odpusti vsled pomanjkanja dela.

Zbornik del. zav. 1922-32.

Ali si poravnal članarino za tekoči mesec?

Človek od danes ne misli drugače, kakor po predpisih: ne moli drugače, kakor po besedah; ne dela drugače, kakor po ukazu: Služi stroju — postal je sam stroj.

V iskrenosti mladega življenja je to dejanje neodpušljiv greh: *Mladina gradi človeka, ki bo v svoji lastni vesti živel svoja dela*; v katerem bo kakor v templju počival večno Gospod; ki bo človek po božji postavi in podobi.

Preko sveta je razpeta strašna puščava; tako samotne so vse duše, tako zakrite vsaka

v svojo skrivnost, tako iz teh praznot v divjem sovraštvu druga proti drugi; od človeka do človeka, od naroda do naroda, od razreda do razreda je danes silno daleč: Loči jih vse med seboj poganska zavist, laž, nepremostljivo sovraštvo.

Mlade duše slutijo druga drugo; odpirajo v občestvenosti zastrte skrivnosti svojih src tovarišem, iščejo in stavijo mostove ljubezni drugega do drugega, do vseh ljudi v odkritosrčnosti in iskrenosti.

»Ogenj« 1928.

Tragedija naše mladine

Strahotno je gledati izmučene obraze mladih ljudi, ki iščejo delo — kosček kruha, pa ga ne najdejo. Tedni in meseci minejo, vse, kar je sploh mogoče, storijo, da bi našli kako mesto, toda vedno in povsod enak odgovor: sprejeli smo T. G., ki ga je priporočil X. Y. ali še to, kar imamo nameščencev ali delavcev, bomo morali reducirati. Najbolj pa boli, ako se zve, da se je sprejel v delo kak upokojenec ali žena dobro situiranega uradnika. Da, in takih slučajev imamo danes več kot preveč. Dvojnih in trojnih zaslužkarjev je vedno več. Čim bolj pritiska kriza, tem več je najti teh pijavk v vseh mogočih poklicih. Vsak si dobi zato primeren zagovor. Kriza je, z dohodki 2500 Din ne moremo izhajati, zato mora biti v službi tudi žena. Pokojnina 1800 Din mesečno mi ne zadošča za življenje, zato sem primoran delati za vsako ceno. Te cenene delovne moči so delodajalcem dobro došle. Saj tak uslužbenec niti ne zahteva, da ga zavarujejo za bolezen in nezgode, še manj pa za pokojnino, ker to vendar že prejema. Dovolj mu je, ako dobi polovico tega, kar bi se moralo dati drugemu, ki seveda za tak znesek, ako hoče živeti, ne more sprejeti dela.

Vse hiti dokazovati, da je kriza in da ni mogoče živeti s sedanjimi dohodki. In to najbolj dokazujejo oni, ki so zato najmanj opravičeni. Vsi oni, ki imajo redno delo in zaslužek, posebno oni, ki imajo dve, čisto tri službe, so do tega najmanj upravičeni. S tem, da tako govorijo, si hočejo sebi utešiti vest, ker zavestno čutijo, da delajo svojemu drugu veliko krivico.

Koliko se je že kritiziralo, koliko o tem pisalo. Toda vse ostane pri starem. Nihče se

ne gane. Ne, celo dalje gre to. Število takih, ki so najmanj potrebni službe, se veča in mladina ostaja vsa obupana na ulici.

To trpljenje uničuje naše najboljše moči. Ako eno ali celo dve leti ne dobi dela, je vsak, pa naj ima jeklene živce, uničen. Duševno strni ni potem sposoben dela, ki se zahteva od njega. Kako in kam, je tedaj klic mladine? Strečen tisti, ki ima koga, da zanj pri podjetju da toplo besedo. Toda to se je razbohotilo in razrastlo v nekaj, kar ni več pošteno — povsod sama protekcija — ne sposobnost, marveč zveze in priporočila so morda najna. Lov za mesti je neznosen in ponižuje našo mladino do skrajnosti.

Kaj tedaj storiti? Kako prisiliti vse one, ki niso upravičeni do dveh porcij kruha, da odstopijo eno svojemu trpečemu drugu. Kje in kako najti te moderne parasite človeške družbe.

Brezposelna mladina, uradniki, delavci! Zbirajte podatke o vseh, ki v teh težkih dneh hočejo in živijo na Vaš račun. Treba jih bo javno objavljati. Treba bo močne akcije od vas samih, da se to stanje enkrat za vselej ukine. Posebno v državnih in drugih sličnih podjetjih bi se to dalo hitro in enostavno rešiti. Toda kaj, ko zato ni prav nobenega razumevanja. Ko tisti, ki bi to lahko storili, ne čutijo strašne stiske sodobne mladine.

Kako naj mladina ljubi svojo domovino in se za njo navdušuje, ko na drugi strani poginja od lakote. Problem je resen in vsega uvaževanja vreden. Vsaj tisto, kar se rešiti da, je nujna naloga vseh poklicanih, da rešijo. Brez posebnega zakona, kajti to zahteva čut do svojega bližnjega, kar ni potrebno narokovati še z novimi zakoni.

Pravico si je treba priboriti

Novi obrtni zakon ima marsikaj, kar se bo posebno danes težko uveljavilo. Po eni strani se delodajalci otepajo, kar le mogoče zakonskih predpisov, na drugi pa vlada v tem pogledu brezbriznost, še bolj pa strah pred izgubo zaslužka. Prvi so s tem stanjem izredno zadovoljni in ga prav pošteno izrabljajo v svojo korist. Ako kdo kaj protestira, pa se enostavno postavi pred vrata in odslovi. Zakon in predpisi so sicer tu, toda le bolj za strašilo vrbcem, kajti danes v tej krizi se že najde izhod na ta ali oni način in vse skupaj ostane brez vsake prave vrednosti za tiste, katerim je sicer ta zaščita namenjena.

Tako je med drugim važno in določeno po novem obrtnem zakonu § 294 da mora vsak obrtnik in delodajalec zaposliti vajenca po dovršenem pomožniškem izpitu najmanj 3 mesece v svojem obrtu. To je važno zaradi tega, ker se danes po pretežni večini vajenec, čim položi pomožniški izpit, odslovi. Sicer s tem postopanjem mojstri tudi sebi mnogo škodujejo — kajti končno nekdo le sprejme v delo tega pomočnika brez vsake prakse

in ga seveda, čim vidi, da ne obvlada svojega poklica takoj zopet odpusti. Po veliki večini pa taki sploh težko najdejo zaposlitev.

Mogoče je to samo zaradi tega, ker se danes z ljudmi prav tako špekulira kot z mrtvo materijo — strojem. Povsod samo vprašanje dobička. Mladina! Da si priboriš to, kar ti daje mrtva črka zakona, je treba moči. Samo eden si vsega ne more priboriti. Prav tako si je to nemogoče priboriti kar preko noči. Koliko let je trajalo, da se je priboril osemurnik, koliko žrtev je zato padlo, koliko truda in znoja je bilo nakopičenega in iztočenega, predno se je to uveljavilo?

S trdim in vztrajnim delom se marsikaj doseže. Seveda je treba imeti zato tudi moč. To moč daje strokovna organizacija. Zato delavska mladina vedi, da je tvoja naloga tudi v tem, da se boriš za svoje pravice in jih tudi izvojuješ. Primi za delo, orji ledino, vedi, da je bodočnost onih, ki bodo borbeni in delavni. Vsi drugi bodo morali stati ob strani in iti v brezpomembnost.

„BESEDA“

11. novembrska številka revije »Besede« je izšla te dni v običajnem obsegu — na 24 straneh. Tole prinaša:

Edvard Kocbek razmotriva v prvem članku — »Duh človekov« — o osnovah našega življenjskega gledanja in duhovito razčlenja sedanjo duhovno puhlost evropskega človeka. Članek je filozofski in deloma zaradi mnogih simboličnih izrazov težje razumljiv.

Zelo stvarno pa piše dr. E. Bešednjak o »veri in materinem jeziku«. Je to prav za prav le izvleček iz njegovega govora na letošnjem manjšinskem kongresu v Bernu. Ugotavlja cerkveni nauk o tem, obenem pa temu popolnoma nasprotno ravnanje številnih cerkvenih krogov, ki so v službi raznarodovalne politike imperialističnih narodov. Nazadnje postavlja čisto konkretne zahteve narodnih manjšin na vrhovne cerkvene oblasti, katere prepričljivo podpreji kot brez vsega opravičene prav na temelju cerkvenih nauk. »V tem zgodovinskem boju, ki ga narodi za svojo narodno bit bojujejo, se morajo cerkve odločiti: ali bodo podpirale narode pri njih borbi za narodne pravice, za njih svobodo in človečansko čast, ali pa bodo narodi izbojevali boj brez cerkve in kot se je bati v škodo cerkve« tako zaključujejo ta pomembna izvajanja katerih naše časopisje začuda ob manjšinskem kongresu niti omenjalo ni.

Temu sledi prav markantna politična študija, ki jo je napisal R. Jurčec o Edouardu Herriotu, znanem francoskem politiku. Razvite so tu še druge zelo zanimive politične perspektive. Če se za politiko res hudo ne zanimam, ga tudi ne boš v celoti niti v poedinih izvajanjih prav razumel. Pa ga zato prečitaj še enkrat in ne bo ti žal. Kar tiče izražanja, torej stila pa se je avtor od zadnjih člankov sem razveseljevo popravil.

Dr. Jože Pokorn je napisal daljšo razpravo o »spremembi gospodarskega reda«, katere prvi del priobčuje v tej številki. Pisec pravi, da so prizadevanja za spremenitev gosp. reda izgubila izključno socialno obeležje in da ta prizadevanja danes niso več monopol v rokah nekih tradicionalnih gibanj. Na drugi strani pa se o teh stvarih povsod razpravlja s stališči poedinih interesnih skupin, pri čemer se izgublja v nemar bistvena vprašanja, zato je treba o tem spregovoriti bolj obširno pa čisto stvarno gospodarsko posebej še

z odzirom na prav različne nove stanovske »pokrrete«, ki v velikih besedah govore o novem gospodarskem redu. Zatem je prav temeljito in jasno obrazložena mašinerija sedanjega gospodarstva, katero konec koncev ni gosp. red najcenejše preskrbe družbe z dobrinami, ampak divji boj vseh proti vsem, kjer močnejši uničuje slabjšega in etično višjega. Je to sistem kopičenja kapitala, sistem postopnega osiromašanja množice, kult nizkotnega egoizma, sistem nereda in mrzličnega ustvarjanja in uničevanja dobrin.

Prav dober je kratak feljtonček »Predlog«, ki je prav za naše čase in razmere.

Pregled poročila mirno s primerjalnimi številkami o volitvah v Delavsko zbornico s posebnim ozirom na JSZ. — Satirično-kritična je »balada o spomenikih« v Ljubljani. Številko zaključujeta očni o dveh knjigah, ki hočeta biti nekaka sociološka učbenika. (Dr. J. Aleksič: Stanovska država in Engels Plehanov: Uvod v dialektični materializem.) Ocenjevalec prav nazorno prikaže, kako malo dosegata ti knjigi svoje lepe namene. — »Besedo« znova priporočamo vsem našim tovarišem. Stane letno 50 Din; plača se lahko v obrokih. Pišite na upravo »Besede«, Ljubljana, Delavska zbornica. Tovariši, priporočite revijo tudi drugim.

Tudi demokracija

V kakšnem ozračju in s kakšnimi metodami so se vršile volitve v delavske zbornice na jugu, piše »Solidarnost«, list »Svobodnih in neodvisnih delavsko-naměstenskih sindikatov Jugoslavije«. Notica je bila objavljena v 18. številki navedenega lista z dne 9. nov. 1933. To pismo je pisal Rajković Peter, eden od socialdemokratskih uradnikov Delavske zbornice v Sarajevu nekemu svojemu prijatelju. V boljše razumevanje priobčujemo notico dobesedno. Takole glasi:

Komoraška ispravnost izbora.

Organ jugoslovenskih nacionalnih radniških sindikatov »Rad i Trud« doneo je u zadnjem broju pismo Petra Rajkovića, činovnika radničke komore iz Sarajeva u kome pismu upućuje nekog svog druga Branka iz Sjetlina šta ovaj treba da čini, pa da oni, komoraši dobiju što više glasova u izborima za Radničke Komore. To pismo glasi:

»Druže Branko,

Poslao sam ti juče materijal. Gledaj udesi sa predsetnikom, da na koncu drugog dana, ako nisu

svi došli na glasanje a vi ispunite kuverte sa crvenima i unesite naknadno imena, kao da su došli. Ako budu beli zamenite ih sa crvenima i tako unesite u zapisnik da su svi glasali sa crvenima.

Zdravo

Petar«

Vzorno poslovanje

Neki bolničar je prejel od Društva bolničarjev Narodne strokovne zveze v Ljubljani pismo sledeče vsebine:

Na odborovi seji dne 19. oktobra t. l. se Vas je izključilo iz društva bolničarjev N. S. Z., ker ste propagirali in volili belo listo.

Poslužite se lahko člena 9 društvenih pravil tekom 8 dni po prejemu obvestila.

Predsednik:

Tajnik:

Rožane Viktor s. r.

Kolman Jožef s. r.

Volitve v Delavsko zbornico so se vršile v nedeljo 22. oktobra. Tri dni prej so že vedeli kaj bo kdo volil. To so pa res tiči, kaj?

Krekova knjižnica

Vsi odbori skupin Jugoslov. strok. zveze in zaupniki so prejeli okrožnico za razmah Krekove knjižnice. Skupinski odbori in zaupniki bodo gotovo šli z vso silo na agitacijo, da se zlasti med organiziranim delavstvom čimbolj razširi Krekova knjižnica. Želja knjižnice pa je tudi, da bi se javili posamezni tovariši za zaupnike. Članarina je tako majhna, komaj 4 Din za broširane, 6 Din pa za vezane knjige na mesec. Vse poslovanje je prav enostavno. Zaupnik samo pobere od vseh svojih članov vsak mesec po 4 ali 6 Din in pošlje Delavski založbi, trikrat na leto pa razda knjige. Če ima zaupnik 10 članov, dobiva vse knjige zastonj. Tovariši, na agitacijo!

Dobro je, ako veš, da na podlagi § 192 zak. o zav. delavcev vrši OUZD v prenešenem področju tudi posle za Delavsko zbornico in Javno borzo dela s tem, da za te ustanove pobira prispevke. Tako so znašali prispevki za »Delavsko zbornico« od leta 1924 0.5%, od leta 1926 dalje pa znašajo 0.3% od zavarovane plače. Za »Javno borzo dela« pa so znašali od leta 1923 0.3%, od leta 1932 dalje pa 0.6% od zavarovane plače.

Zbornik del. zav. 1922-32.

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

Prepirali so se sem in tja, Ed je hvalil ranch in Jed je deval v nič. To je pač moralo biti pri pogajanju in mešetarnjenju, na katero sta se oba prav dobro spoznala. Jed je trdil, da ti mali, površni petrolejski pojavi prav nič ne značijo, nakar mu je Ed užaljeno odvrnil: »Mislim sem, da o petroleju nič ne razumete?«

»Toliko ve pač vsakdo!« je odvrnil Jed. »Če hočemo vrtati za oljem, je treba iti tristo ali celo petsto ali osemsto metrov v globino, kakor gori v Kaliforniji! Iz teh malih mlak na površju dozdaš še ni pricurelo kaj posebnega.« To ni bilo čisto pravilno, kakor je Jed vedel iz knjig, ki jih je imel v kovčegu; a kovčeg je bil zaprt in je moral ostati zaprt.

Ko so odjedli, je Ed vprašal, če bi rad videl vrelec, in Jed je dejal, ne, pač pa si bo ogledal ranch, če jo Ed hoče prodati za ceno, o kateri bi se dalo govoriti. Ed ga je torej povedel na vrh griča, odkoder sta lahko pregledala ves kraj, in mu kazal meje svoje posesti, miljo v eni in skoraj dve milji v drugi smeri; govoril je o svojem gozdu in mu pokazal tisto »rečico« in primere svojega plotu in ga opozoril na stanje živine, — živine ne mara prodajati temveč samo zemljo, ukvarja se z mislijo, da bi se naselil bliže železnici, tu je malce predaleč za ženo; je nekam bolehn in rad bi videl, da bi bili v kakem kraju, kjer bo mogoče priti do kakega zdravnika. Jed mu je pritrjeval, da je res zelo nerodno, biti tako daleč od vsake poštene ceste. Tudi leži večji del posestva previsoko in se ne da namakati in torej ni nič vreden. Blebetal je o suši in o slabih cestah, dokler ni Ed v obupu moral znova povleči na dan petroleja in vztrajati na tem, da si ga Jed ogleda.

Jed si ga je ogledal: luknja v zemlji, ob straneh in na robu vsa zamaščena in v globini črna ko smola. »Spustil bom vedro in vam pokazal,« je rekel Ed; Jed pa je dejal, da je že dobro, to ga ne zanima, zakaj edina možnost za spravljane olja iz tega kraja bi bila v cevni napeljavi; ta pa bi veljala kak milijon dolarjev. Obrnil se je, opazoval gore in dejal, da bi ga veselilo ostati in hoditi na lov. Kdaj se začne lov na rdečo divjačino? Nakar je Ed odvrnil, da v teh odljudnih gozdovih sploh ne poznajo zapore, Jed si gre lahko ustreliti srno, kadar se mu zljubi, Ed mu jo bo pomagal spraviti domov in otroci mu jo bodo pomagali pojesti.

Potikali so se počasi proti domu in Jed je dejal Jakeju: »No, peljiva se dalje.« Stopila sta v avto in Jed je hotel plačati obed, toda Ed je dejal, hudiča, kje, saj nima gostilne, veseli so, če pride kdo za družbo. Potem je Jake zaglal stroj in Ed, ki se mu je v obrazu videlo razočaranje, je prekričal drdranje z opombo: »Saj ne mislite na to, da bi hoteli kupiti pristavo?«

»Morda,« je rekel Jed, »a najbrž bi preveč hoteli zanj.«

»Saj me še vprašali niste, koliko bi hotel.«

»Vem, toda čutil sem iz vašega govorjenja. Zdi se mi, da ne veste, da je za nami kriza in da so cene za pašnike strašno padle. Moral bom poiskati rancherja, ki se bo tega zavedal.«

»Koliko mi ponudite za ta kos?«

»Ni moja stvar, da bi ponujal, vi morate povedati svojo ceno. Kaj zahtevate?«

»No, mislim sem si, takole štirideset tisoč bi jih pa kar skoraj moral dobiti.«

»Oh, ti moj Bog,« je dejal Jed, »— in brez živine in vsega? Recite rajši dvajset, potem se bom vrnil in se pogajal z vami. Adijo!«

Čitaj in nabiraj nove naročnike
za »DELAVSKE PRAVICE«!